

Ṃ̣t ṣ̣ chuyên gia pḥ̣ng Tây cho ṛ̣ng Trung Qụ̣c đ̣̣ng ṇ̣n ná đ̣̣ không phá ḥ̣ng ḅ̣u không khí c̣̣a Ḥ̣i ngḥ̣ tḥ̣ng đ̣̣nh G-20 mà ṇ̣c này ḷ̣n đ̣̣u tiên ṭ̣ cḥ̣c vào đ̣̣u tháng ṭ̣i tuy nhiên ṣ̣ có nḥ̣ng ḅ̣c đi hung ḥ̣ng ḥ̣n trong khọ̣ng tḥ̣i gian ṭ̣ sau ḥ̣i ngḥ̣ G-20 đ̣̣n cụ̣c ḅ̣u c̣̣ ṭ̣ng tḥ̣ng Ṃ̣ vào tháng 11 ṭ̣i.

L̄n cūi cùng M̄ và Trung Qūc tīn hành chīn tranh v̄i nhau là t̄i Trīu Tiên vào n̄m 1950 - hai bên đã giao tranh b̄t phân th̄ng b̄i cho đ̄n khi b̄ t̄c ph̄i t̄m đình chīn. Vào cūi th̄p niên đó, trong b̄i c̄nh Chīn tranh L̄nh, hai bên l̄i suýt giao tranh v̄i nhau; chính quȳn Eisenhower khi đó liên t̄c đe d̄a "nhūm đ̄ Trung Qūc" b̄ng s̄c h̄y dīt c̄a v̄ khí h̄t nhân do c̄ng th̄ng leo thang xung quanh v̄n đ̄ ài Loan.

Ngày nay, M̄ và Trung Qūc đã tr̄ thành nh̄ng đ̄i tác th̄ng m̄i l̄n nh̄t c̄a nhau. Do đó nhīu nḡi cho r̄ng xung đ̄t có v̄ trang gīa hai c̄ng qūc này là đ̄u không th̄ x̄y ra. B̄i l̄ cūc đ̄i đ̄u quân s̄ s̄ không ch̄ đe d̄a nh̄ng lūng th̄ng m̄i kh̄ng l̄ mà còn c̄ nh̄ng hōt đ̄ng trao đ̄i sinh viên, h̄p tác khoa h̄c, các đ̄ án k̄ thūt chung và vô s̄ l̄nh v̄c khác ḡn k̄t hai n̄n kinh t̄ l̄n nh̄t th̄ gīi này v̄i nhau.

Trong b̄i c̄nh Trung Qūc phô tr̄ng s̄c m̄nh t̄i Bīn òng và bīn Hoa òng, nguy c̄n x̄y ra cūc đ̄ng đ̄ ngoài ý mūn trên bīn và trên không đang gia t̄ng t̄ng ngày. M̄t nghiên c̄u m̄i c̄a công ty RAND Corp nh̄n đ̄nh m̄t cūc chīn tranh Trung-M̄ s̄ là k̄t qū c̄a m̄t cūc kh̄ng hōng "b̄t đ̄c d̄". Báo cáo c̄nh báo b̄o l̄c có th̄ nhanh chóng n̄ ra. Đó là vì m̄i bên đ̄u đã trīn khai nh̄ng v̄ khí đ̄ng đ̄nh v̄ chính xác, c̄ng nh̄ các công ngh̄ m̄ng và v̄ tr̄, có th̄ gây thīt h̄i th̄m kh̄c cho tài s̄n quân s̄ c̄a nhau, k̄ c̄ các kh̄u đ̄i tên l̄a đ̄ng b̄ trí trên m̄t đ̄t c̄a Trung Qūc và các tàu sân bay c̄a M̄. Do đó, h̄ có đ̄ng c̄ ph̄i tīn hành t̄n công ph̄ đ̄u òt v̄i tính toán r̄ng "n̄u không s̄ đ̄ng v̄ khí thì s̄ m̄t".

Theo nghiên c̄u do RAND tīn hành v̄i s̄ h̄ tr̄ c̄a quân đ̄i M̄, m̄t khi đ̄ tūt kh̄i t̄m kīm soát, giao tranh có th̄ kéo dài, m̄c dù không ch̄c s̄ đ̄n đ̄n chīn tranh h̄t nhân. C̄ hai qūc gia đ̄u s̄ h̄u các ngūn l̄c quân s̄, công ngh̄p và nhân kh̄u đ̄ m̄nh đ̄ gánh ch̄u nh̄ng t̄n th̄t n̄ng n̄ và c̄m c̄. T̄ng t̄ nh̄ Trīu Tiên, có th̄ s̄ không có bên nào giành chīn th̄ng rõ ràng. Tài līu c̄a RAND kh̄ng đ̄nh Washington và B̄c Kinh c̄n "tính toán kh̄ n̄ng n̄ ra m̄t cūc xung đ̄t nghiêm tr̄ng, kéo dài, không kīm soát n̄i và th̄m kh̄c, b̄t phân th̄ng b̄i.

K̄ch b̄n đáng nḡi trên đ̄ng đ̄a ra trong b̄i c̄nh Trung Qūc b̄t ch̄p phán quȳt c̄a Tòa Tr̄ng tài t̄i La Hay (Hà Lan), trong đó ph̄n bác nh̄ng tuyên b̄ ch̄

quy n c a B c Kinh đ i v i g n nh to àn b Bi n òng, đ ng th i không công nh n nh ng h n đ o nhân t o mà n c này b i đ p t i vùng bi n này. Thay vì nh ng b , Trung Qu c gia t ng chi n l c hung h ng c a mình, c máy bay ném bom bay trên b i c n Scarborough mà h chi m đ c t tay Philippines, thông báo t p tr n v i Nga và phái các đoàn tàu dân quân bi n t i nh ng vùng bi n đang tranh ch p v i Nh t B n. Trung tâm Nghiên c u Qu c t và Chi n l c (CSIS) t i Washington đã công b nh ng b c nh ch p qua v t i nh cho th y Trung Qu c đã đ ng các nhà ch a máy bay chi n đ u trên các h n đ o nhân t o đ ch ng ch i tr c các cu c t n công t trên không.

Cho t i nay, ch a có đ u hi u cho th y Quân Gi i phóng Nhân dân Trung Qu c b trí máy bay quân s trên các c n c n m i gi a bi n. Tuy nhiên, m t s chuyên gia ph ng Tây cho r ng có l Trung Qu c đang n n ná đ không phá h ng b u không khí c a H i ngh th ng đ nh Nhóm các n n kinh t phát tri n và m i n i hàng đ u th gi i (G-20) mà n c này l n đ u tiên t ch c vào đ u tháng t i. H đ đoán có th Trung Qu c s có nh ng b c đi hung h ng h n trong kho ng th i gian t sau h i ngh G-20 đ n cu c b u c t ng th ng M vào tháng 11 t i.

Rõ ràng ph n ng c a Washington tr c phán quy t c a Tòa Tr ng tài là có ki m ch . Các quan ch c M có v nh hy v ng r ng vi c h tránh đ a ra nh ng ng n t và hành đ ng khiêu khích, nh là c tàu chi n t i g n các đ o nhân t o, s t o đi u ki n đ B c Kinh tìm ra đ c cách th c tuân th phán quy t mà v n gi đ c th di n. Tuy nhiên, nghiên c u c a RAND l p lu n r ng chi n tranh nhi u kh n ng s x y ra do Trung Qu c đánh giá sai l m quy t tâm c a M trong vi c b o v các đ ng minh c a h i òng Á.

Trên th c t , hi n t i các nhà lãnh đ o Trung Qu c th m chí còn đang có c m gi ác " t th th ng". Nh ng h n đ o nhân t o c a h đang tr thành "s đ r i"; Tòa Tr ng tài không có quy n th c thi phán quy t. òng Nam Á im l ng. Châu Âu c ng v y b i l khu v c đang khó kh n này c n đ u t c a Trung Qu c. Jennifer Lind, chuyên gia v òng Á c a tr ng i h c Dartmouth, cho r ng chi n l c c a Trung Qu c đã thành công. Jennifer Lind nói: "H ki m soát đ c nhi u lãnh th h n và có nhi u nh h ng h n bao gi h t". áng quan ng i h n c là báo cáo c a RAND l u ý r ng các nhà chi n l c quân s Trung Qu c ngày càng t tin r ng h có th ti n hành m t cu c chi n tranh quy t li t, mau l và giành chi n th ng.

Cu i cùng, báo cáo đ a ra m t s ki n ngh nh M nên nói rõ r ng h không mu n ph i ti n hành t n công ph đ u nh m vào Trung Qu c và ph i "m r ng các

kênh thông tin v i Trung Qu c trong th i bình, th i kh ng ho ng và chi n tranh". V m c tiêu cu i cùng, l ch s có bài h c không m y d ch u. N m 2001, khi m t máy bay chi n đ u c a Trung Qu c đâm vào m t máy bay do thám c a M , khi n m t phi công Trung Qu c thi t m ng và bu c máy bay b h ng c a M phi h cánh kh n c p xu ng đ o H i Nam, T ng th ng M khi đó là ông George W. Bush đã c g ng liên l c v i Ch t ch Trung Qu c Giang Tr ch Dân theo đ ng dây nóng. Song ông Giang Tr ch Dân đã không b t máy.

Theo “ [The Wall Street Journal](#) ” (ngày 15/8)

Anh Th (gt)